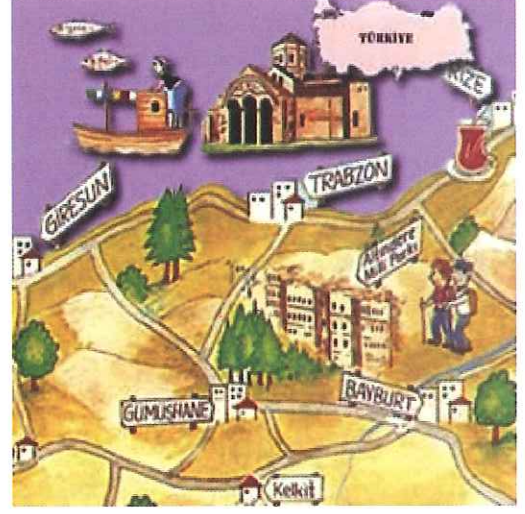

*Trabzon,
konumu nedeniyle yüzyıllardır
önemli bir liman kenti ve
ticaret merkezi olma niteliğini korumuştur.*

TRABZON

Haz. Ecz. Neslihan UĞUR

Trabzon ili; üzerine oturtulmuş tepeler, oldukça dik versanlar ve denize dökülen irili ufaklı bir çok dere ile düzlüğü bozulmuş, dalgalı yırtık görünümlü bir yapıdadır. Kaynağını ilin güneyindeki dağ silsilesinden alarak denize dökülen dereler araziye oldukça sık ve derin vadilere bölmüştür.

Trabzon ilinde topoğrafik yapı nedeniyle ova sayılabilecek büyüklükte düzlük bulunmamaktadır. Ancak, ilin güney sırtlarında dağ ve tepeler arasında çeşitli yaylalar vardır. Ekilebilir arazinin azlığı nedeniyle köylüler hayvanlarını yaz aylarında genellikle bu yaylalara çıkarmaktadırlar.

Bu **yaylalar**; Şehitler, Sultan Murat, Limonsoyu, Tunalı, Kaçalak, Kazankıran, Alaysa, Azkaralaş, Mahora, Karataşlar Sunisi, Ağaçabaşı ve Semerdağı, Soğuksu, Menzena, Taşlı, Köşk, Solaklı, Kartlısu, Yarımca, Arpalı, Hamıza, Vizera, Fiyonoylışer, Boğuç, Mescid, Balamus, Kiraz, Üçpınar, Haçka, Visera, Karadağ, Beypınarı yaylası, görmenizi önerdiğimiz yaylalarımızdır.

Trabzon İlinin ekonomik üretim sahaları olarak **dokumacılık**, balıkçılık, mobilyacılık, **yorgancılık**, kuyumculuk, **bakırcılık**, ayakkabıcılık, kantarcılık gibi küçük sanatlar ile fındık, makarna ve balık yağı fabrikaları gösterilebilir. Coğrafi koşullar, hammadde ve dağıtım noktalarına uzaklık nedeniyle sanayiinin

pek gelişme gösteremediği, ayrıca devlet ve özel sektör yatırımlarından da yeterince pay alamayan Trabzon'da daha çok tarımsal yapıya bağımlı bir imalat sanayi görülmektedir.

Bağımsız Devletler Topluluğu piyasalarına en yakın yer konumundaki kentte, bu piyasaların ihtiyaçlarına yönelik üretim yapılması yolunda adımlar atılmaktadır. Kuruluşu tamamlanan Trabzon Organize Sanayi Bölgesi yanında, yeni sanayi bölgelerinin kurulması yolunda talepler bulunmaktadır.

Ekonomik etkinlikler içinde **turizmin** ağırlıklı bir yeri vardır. Daha önce çeşitli tarihsel mekanları ve Doğu Anadolu'ya

geçiş noktası olması nedeniyle Batılı turistleri ağırlayan Trabzon, sınır kapılarının açılması ve BDT'nin oluşmasıyla yepyeni bir turizm hareketi; "bavul turizmi" ya da "ticaret turizmi" ile karşı karşıya kalmıştır.

GEZİLEBİLİR TARİHİ YERLER

Trabzon Müzesi: Bir manastır kilisesi olan Trabzon Ayasofya Kilisesi, Trabzon Komnenos İmparatorluğu'nun önemli krallarından Manuel'in zamanında (1238-1263 yılları arasında) inşa edilmiştir.

Kilisenin kuzeyinde bulunan üç apsisli şapel kalıntısı daha erken bir döneme ait olmalıdır. Yapı, Trabzon, Fatih Sultan Mehmet tarafından fethedilince camiye çevrilmiş ve vakıf eser olmuştur. 1958-62 yılları arasında ise Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün teklifi ile aynı genel

müdürlük ve İngiltere Edinburg Üniversitesi'nin işbirliği sonucu restore edilerek, 1964 yılından sonra müze haline getirilmiştir.

Uzun Göl: Trabzon'a 99 Km. ve Çaykara ilçesine 19 Km. uzaklıkta, deniz seviyesinden 1090 m. Yükseklikte bulunan Uzungöl, dik yamaçları ve muhteşem orman örtüsü ile Alplerin güzelliğini geride bırakmaktadır.

Yerli ve yabancı turistlerin büyük ilgisini çeken Uzungöl, sahip olduğu turistik potansiyeli bakımından çok zengindir. Çevrede trekking, kuş gözlem, botanik amaçlı turların yanı sıra daha yükseklerdeki dağların arasındaki göllere veya yakınlarındaki Şekersu, Demirkapı, Yaylaönü gibi diğer yaylalara geziler düzenleme olanağı vardır. Yaban hayatı bakımından Uzungöl çevresindeki dağlarda ayı, kurt, yaban keçisi, tilki,

Kafkas dağ horozu gibi hayvan türleri barınmaktadır.

Atatürk Köşkü: Soğuksu semtinde küçük bir çam korusu içinde yer alıp 20.yüzyılın hemen başında yaptırılmış, Atatürk 1934 ve 1937 yıllarında Trabzon'u ziyaretlerinde bu köşkte konuk edilmiştir.Onun ölümünden sonra Trabzon Belediyesi tarafından, dönemde kullanılan eşyalarla dekore edilerek, Atatürk Müzesi olarak ziyarete açılmıştır.Avrupa mimari tarzında inşa edilen köşk üç + yarım karetaş bir yapıdır. Dıştaki taşkın saçaklarda ahşap, içte tavanlarda alçı süslemelere yer verilmiştir. Ulu önderimiz 1937 yılında vasiyetnamesinin bir bölümünü bu konakta yazmıştır.

Ayasofya Müzesi: İstanbul'un Latinler tarafından işgal edilmesinden sonra kaçan ve Trabzon'da 1204 yılında yeni bir devlet kuran Komnenos ailesinden Kral I.Manuel (1238-1263) tarafından 1250-1260 yılları arasında yaptırılan ve bir manastır kilisesi olan Ayasofya adı "Kutsal Bilgelik" anlamına gelir.

Sümela Manastırı: Altındere Köyü sınırları içinde sarp bir tepenin orta kesimindeki mağara etrafında kurulmuştur. İlk oluşumu 4.yüzyıla kadar indirilirse de, bugün ayakta olan kalıntılar en erken 13-14.yüzyıllara aittir. Vadiden görülen dıştaki balkonlu kısım ise Osmanlı Döneminde, 19.yüzyıl ortalarında özellikle iç mekanlarda Türk mimarisi esas alınarak yapılmıştır.Daha sonra geçirdiği yangın, doğa koşulları ve çeşitli yağmalar sonucu kısa sürede harabe halini almıştır. 1972 yılında ören yeri olarak ziyarete açılan yapıda Kültür Bakanlığınca başlatılan geniş programlı restorasyon çalışması devam etmektedir.

Vazelon Manastırı: Trabzon'un Maçka ilçesine 14.km uzaklıkta ve Kiremitli Köyü sınırları içinde, bir kayalığın önünde inşa edilmiştir. İlk yapılışı daha

erken bir tarihe inmesine rağmen, bugünkü yapılar topluluğu 14. ve 19. yüzyıllara aittir. Bir kilise, topluluktan ayrı olarak inşa edilmiş bir sapel, üç katlı öğrenci odaları ile çeşitli hizmet birimlerinden oluşur. Bugün oldukça tahrip edilmiştir.

St. Anna/Küçük Ayvasıl Kilisesi: Çarşı mahallesi Hartama sokaktadır. Trabzon'da ayakta olan en eski kilise yapısıdır. Bizans döneminde inşa edilen önemli kiliselerin çoğu Osmanlı Döneminde camiye dönüştürülerek kullanılmıştır. Bunların başlıcaları; Ortahisar Fatih Camii (eski Chrisakephalos Kilisesi) ve Yeni Cuma Camii (eski Evgenios Kilisesi) dir.

Trabzon'da camiye dönüştürülerek kullanılan diğer ortaçağ kiliseleri; Çömlekçi Mahallesinde 14. yüzyıla ait St. Philip Kilisesi (Kudreteyn Camii), Pazarkapı mahallesinde küçük boyutlu St. Andrew Kilisesi (Molla Siyah Camii) ve Bahçecik mahallesinde bugün Küçük Fatih Camii olarak bilinen yine küçük boyutlu bir mahalle kilisesidir.

Cephanelik: Fatih Kulesi veya Irene Kulesi olarak bilinen ve kitabesi olmadığından hakkında kesin bir bilgi bulunmayan kulenin İmparatoriçe Irene (1340-1341) tarafından Trabzon aristokrasisinin toplantı yeri olarak yapıldığı söylenmektedir.

Sera Gölü: Trabzon'un batı sahilinde, şehir merkezine 8 km. uzaklıkta bulunan Yıldızlı Belediyesi sınırları içerisinde, denize 2 km. mesafededir.1950 yılında meydana gelen bir toprak kayması sonucunda oluşmuştur.

Zağnos Paşa Köprüsü: Zağnos Paşa Köprüsü, fetihten hemen sonra 1467 yılında Trabzon Valisi Zağnos Paşa tarafından yaptırılan bu köprü eski şehrin batıya açılmasını sağlamıştır.

Hacı Kasım Camii: İlk camii Yavuz Sultan Selim'in Trabzon'daki valiliği sırasında defterdar olan Hacı Kasım tarafından 1531 yılında yaptırılmış ; bu caminin ihtiyacı karşılamaması üzerine 1842 yılında Vali Hazinedarzade Süleyman Paşa tarafından yeniden inşa ettirilmiştir.

Emir Mehmet Türbesi: Giriş kapısı üzerindeki kitabesine göre 1523 yılında Emir Mehmet isimli bir zat için yaptırılmıştır. Halen içinde 2 sanduka olup, diğeri 1822 yılında ölen Hatuncuk Hatun Tekkesi Şeyhi Osman Baba'ya aittir.

Memişoğlu Konağı: Sürmene ilçesinin 4 km. doğusundaki Balıklı mevkiinde yer alır. Yöresel ahşap işçiliğinin en mükemmel örneklerini sergiler. Kesin yapılış yılı bilinmemekle birlikte 18. yüzyıla tarihlenir.

Çal Mağarası: Çal mağarası, bir yer altı su kanalıdır. Mağaranın girişi geniş olmakla birlikte giderek daralmakta belli bir uzaklıktan sonra genişlik 1 m. Kadar düşmektedir.

Mağaranın içindeki yeraltı nehrinin taşıdığı su mevsimsel olarak değişmektedir. Derinlik kuru mevsimlerde 25-30 cm. arasında değişirken yağışlı mevsimlerde 50-75 cm. varmaktadır.

KAPLICALAR VE İÇMELER:

Ayazma İçmesi ve Madensuyu: Akçaabat İlçesi sınırları içerisinde Karadağ Yaylası'ndadır. Dünyada en az madeni bulunan, gazlı bir sudur. CO2 gazı fazladır. Doğal bir sofraya sudur. Mide rahatsızlıklarında şifa verir. Su sıcaklığı 6 derecedir.

Ekşi su: Trabzon kenti yakınındadır. Sülfatlı, klorürlü, bikarbonat ve magnezyum bileşimlerinden oluşur. Serbest CO2'de bulunduğu için içimi hoş bir sudur. Madensuyu olarak

değerlendirilir. Mide ve bağırsak rahatsızlıklarında faydalıdır. Su sıcaklığı 14 derecedir.

Kisarna Madensuyu: İl merkezine 7 km. uzaklıkta, Kisarna Köyü'ndedir. Bizans döneminden beri bilinmektedir. Ülkemizin ünlü bir maden suyudur. CO2 gazı zengindir. Silis oranı da yüksektir. Su sıcaklığı 15 derecedir. Mide, sindirim yolları ve böbrek hastalıklarında çok faydalıdır. Kaynak çevresinde dinlenme tesisleri bulunur. Şişelenerek pazarlanır.

YÖRESEL YEMEKLER

Her bölgenin kendisine has mutfağı olduğu gibi, Trabzon'un da kendine özgü çok değişik ve lezzetli yemekleri vardır. Özellikle yörenin en önemli ve yöre has sebzesi olan lahanadan bir çok değişik yemek yapılmaktadır. Yurdumuzun hangi yöresinde olursa olsun hamsi denilince akla Trabzon gelir.

Trabzon denilince de akla hamsinin geleceği kuskusuzdur.Trabzon'a özgü yemeklerden belli başlıcalarını adlarıyla sıralayacak olursak; Hamsi pilavı, hamsi tava, hamsi kuşu, hamsi kayganası, hamsi çitlaması, hamsi ekmeği, hamsi tuzlaması, karalahana çorbası, karalahana sarması, lahana gulyası, lahana kavurması, mısır lapası, mısır ekmeği, sütlü kabak, sac kavurması, Hamsiköy sütlacı, pazı muhlaması, kabaklı pide, mısır yarması, pazı burlaması, lamesli pide, zumur, kaz kaldıran, tomara tavası ve hosmeli. Akçaabat Köftesi, kıymalı ve peynirli Trabzon pidesi yöre yemeklerindedir. Tereyağında alabalığı ise mutlaka denemelisiniz.